

Утвърдил: .....

Декан

Дата .....

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

Факултет: Философски

Специалност: (код и наименование)

Ф	Ф	С	6	6	0	1	1	7
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Политическа социология

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

И	0	1	0
---	---	---	---

КОНСТИТУЦИОННА ПОЛИТИКА

Преподавател: д-р Рада Стефанова Смедовска-Тонева

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	30
Обща аудиторна заетост		60
Извънаудиторна заетост	Курсов учебен проект	60
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	30
Обща извънаудиторна заетост		90
ОБЩА ЗАЕТОСТ		150
Кредити аудиторна заетост		2
Кредити извънаудиторна заетост		3
ОБЩО ЕКСТ		5

№	Формиране на оценката по дисциплината	% от оценката
1.	Workshops (колективно обсъждане на текстове, доклади и реферати)	20 %
2.	Участие в тематични дискусии в часовете	20%
3.	Текуща самостоятелна работа /контролно	60%

Критерии на оценяване	
Workshops (подготовка, представяне и колективно обсъждане на текстове, презентации и реферати) Участие в тематични дискусии в часовете Изпит - курсов проект	
За оценка „Отличен“	Активно участие в повечето лекции и семинарни упражнения; оценка над 5,5 на курсовата работа. Познава основните възгледи относно конституционализма, конституцията, ролята на конституционното правосъдие и неговото значение в процеса на формулиране на държавните политики.
За оценка „Много	Активно участие в половината лекции и семинарни упражнения;

добър“	оценка над 4,5 на курсовата работа. Познава основните възгледи относно конституционализма, конституцията, ролята на конституционното правосъдие и неговото значение в процеса на формулиране на държавните политики.
За оценка „Добър“	Участие в някои лекции и семинарни упражнения; оценка над 3,5 на курсовата работа. Познава основните възгледи относно конституционализма, конституцията, ролята на конституционното правосъдие и неговото значение в процеса на формулиране на държавните политики.
За оценка „Среден“	Присъствие на лекции и семинарни упражнения; оценка 3 на курсовата работа. Познава основните възгледи относно конституционализма, конституцията, ролята на конституционното правосъдие и неговото значение в процеса на формулиране на държавните политики.
За оценка „Слаб“	Неприсъствие на нито една лекция и семинарно занятие. Непознаване на материята, представена по време на курса. Непредставяне на курсов проект.

Анотация на учебната дисциплина:

Курсът си поставя за цел да проследи взаимовръзката между конституционните аспекти (конституционното право) и политическите процеси. Една част от лекциите и семинарните упражнения ще се фокусират върху теоретични въпроси и проблеми, свързани със съвременните конституционни политики, конституционализма и механизмите за изработване на конституцията. Чрез този теоретичен компонент следва да се вникне в същността и значението на конституцията, като основополагащ текст за принципите на устройство и управление на държавата и нейните институции. Друга част от лекциите и семинарите ще представят и дебатира по-конкретни теми, свързани с българската конституционна политика. Какво се случва, когато конституционните норми, отразяващи социалната и политическата действителност, по една или друга причина, се разминават с обществената реалност? Как конституцията може да се адаптира към нововъзникналите обстоятелства и изисквания? За да потърси отговор на тези въпроси, курсът ще се посвети и на механизмите за изменение на конституцията, представяйки конкретни примери с конституционните реформи в България през последните 15 години. Специален акцент ще се постави и върху същността и основните характеристики на конституционното правосъдие. В рамките на лекциите и семинарните упражнения, посветени на тази тема, ще се обсъжда институционалната роля на конституционния съдия в международен и национален план. Възможно ли е чрез някои свои функции и решения, конституционният съд да оказва влияние върху процеса на формулиране на държавните политики?

Предварителни изисквания:

Няма

Очаквани резултати:

Студентите ще придобият познания относно същността и значението на конституцията, като основен закон на държавата, стоящ най-високо в йерархията на юридическите норми. Ще развият знания за специфичните начини, по които се създава и променя конституционния текст. Ще разграничават основните етапи на развитие на българския конституционализъм. Ще се ориентират и ще сформират самостоятелно мнение и позиции относно контекста и причините за предприемане на определени конституционни политики. Ще развият умения за оценка на взаимовръзката между конституционните елементи и политическите процеси. Ще изградят представа за ролята на конституционния съдия в съвременната конституционна

политика и за начините, по които той би могъл да въздейства върху вземането на политически и законодателни решения.

Учебно съдържание

ТЕМИ		
№	Тема:	Хора-риум
1.	Конституционализъм. Конституционни политики. Видове конституции. Основни характеристики. Ще бъде разгледан предметът на съвременния конституционализъм и на конституционните политики. Ще се дискутира понятието конституция, нейните основни функции, както и видовете конституционни текстове, начините на тяхното приемане и изменение.	2ч.л + 2ч.упр.
2.	Основни принципи на конституционализма и конституцията. Ще бъдат разгледани основните принципи, върху които се изгражда конституционно политическата система на обществото: принципът на народния суверенитет, разделението на властите, политически плурализъм и др.	2ч.л + 2ч.упр.
3.	Етапи и развитие на конституционализма в България. Ще бъдат представени и обсъждани различните конституционни текстове в България преди 1991 г. – Търновската конституция от 1879 г., както и двете конституции от социалистическо време – т.нар. Димитровска от 1947 г. и Живковската от 1971 г. Обсъжданията ще имат за цел да систематизират и групират постиженията и слабостите в конституционната практика през тези периоди и тяхното отражение в политически, обществен и социален план.	4ч.л. + 4ч.упр.
4.	Конституционната политика на България в преходния период. Лекциите ще акцентират върху контекста и начините, по които е обсъждан и изработен текста на действащата конституция от 1991 г. Как се отговаря на поставената нова стратегическа цел пред българското общество, а именно постигането на фундаментални принципи за демократично и свободно управлявано общество. Ще бъдат дискутирани силните и слаби страни на този конституционен текст.	4ч.л. + 4ч.упр.
5.	Що е то конституционното правосъдие? Има ли роля и влияние при определянето на държавните политики? Лекцията ще се посвети на историческото развитие и съвременния образ на конституционното правосъдие. Ще се разглежда опита на англосаксонските държави и на страните от континентална Европа по отношение на практиката им в изграждането на конституционното правосъдие – каква е била необходимостта от неговата поява и защо започва да играе все по-съществена роля в политически и обществен план.	2ч.л + 4ч.упр.
6.	За някои функции на конституционния съдия. Възможно ли е да служи като предефиниращ фактор в развитието на държавата? Лекцията ще постави специален акцент върху едно от правомощията на конституционния съдия – правото да тълкува конституционните норми. Кое е предимството и какви са недостатъците? Има ли значение и	4ч.л. + 4ч.упр.

	отражение при определянето на публичните политики? Ще се дискутира развитието на българската конституционна доктрина, ролята на Конституционния съд като институция и значението му по отношение на останалите власти и държавни органи. Ще се дебатират някои от по-важните конституционни решения и техния политически контекст.	
7.	Как се осъществява конституционна реформа? Примерът Велико народно събрание в контекста на съвременната конституционна политика. Лекцията ще разгледа следните въпроси: как конституцията се адаптира към общественото и политическото развитие? Как възпроизвежда сложността и разнообразието в обществен и институционален план? Как се осигурява конституционната динамика и какви са механизмите за ревизия на конституцията.	4ч.л.+ 3ч.упр.
8.	Конституционните промени в контекста на присъединяването на България към ЕС. Лекцията е продължение на предходната и ще се спре конкретно на конституционните политики в процеса на присъединяване на България към ЕС. Ще се обсъжда ролята на предприсъединителния период и факторите, които определят конституционните реформи в страната в периода 2003-2007г.	4ч.л. + 3ч.упр.
9.	Опитът за създаване на Конституция на Европа. Лекцията ще се посвети на дебатите и идеите около проекта на договор за “Конституция на Европа”. Ще се обсъдят позициите “за” и “против” приемането на подобен конституционен документ в контекста на европейската политика, както и позициите на отделните държави-членки.	2ч.л. + 2ч.упр.
10.	Казусът Vrexit и неговите конституционни последици за Обединеното Кралство. Лекцията ще се спре на актуалния казус Vrexit като конкретна илюстрация на връзката между конституционните и политическите аспекти.	2ч.л.+ 2ч.упр.

КОНСПЕКТ	
№	Теми
1	Що е то конституция. Видове конституции. Предмет на конституционните политики.
2	Основни принципи при изграждането на съвременните демократични конституции.
3	Основни етапи в развитието на конституционализма в България.
4.	Конституционните политики в България в началото на преходния период.
5.	Роля и значение на конституционното правосъдие.
6.	Функциите на конституционния съдия.
7.	Механизми за изменение на конституцията.
8.	Конституционните реформи в България.

*Библиография
Основна:*

- Баламезов, Б., Киров, В., Танчев, Е., Карагьозова, М., Ферева, Н., Киров, П., Начева, С., Стойчев, С., 1999. Конституция на Република България. Коментар. Сиела.
- Блек., С. 1996. Установяване на конституционно управление в България. Отворено общество. София
- Друмева, Е. 2013. Конституционно право. Сиела. София.
- Йотов, Ст. (съст.) 2006. Конституционализъм. Агата – А. София.
- Киров, В. Публична власт. 2012. Сиела. София.
- Конституционният дебат в България 2003-2004 г. Стенографски записи от заседанията на Граждански конвент за промени в Конституцията. 2005. Институт Отворено общество. София. Том 1.
- Конституционният дебат в България 2005 г. Стенографски записи от заседанията на Граждански конвент за промени в Конституцията. 2006. Институт Отворено общество. София. Том 2.
- Танчев, Е., Друмева, Е., Киров, П., Карагьозова, М., Начева, С., Смилов, Д., Коларова, Р., Смедовска, Р., Модева, М. 2010. Конституционен съд – Юриспруденция 1997-2006. Институт “Отворено общество” – София.
- Малинов, Св. (съст). Модерната демократична държава. Том 1. Българско Училище за политика. София.
- Методиев, В., Стоянов, Л. 2003. Българските конституции и конституционни проекти. Изд. къща Петър Берон. София.
- Неновски, Н., 2001. Конституция на Република България. Сиби. София.
- Пенев, П., Зартов, Я. 2004. Конституционно правосъдие на Република България. Сиела. София.
- Попов, Ст. 2003. Първата социалистическа конституция от 1947 г., Разум, бр. 4. София.
- Спасов., Б. 1998. Конституционният съд. Сиби. София.
- Сталев, Ж. 2012. Проблеми на Конституцията и конституционното правосъдие. Сиела. София.
- Стойчев, С. 2007. Конституционно право. Сиела. София.
- Смедовска, Р. 2004. Механизмът за изменение на конституцията като критерий за ценностния характер на конституционните правила. Разум, бр. 1. София.
- Смедовска, Р. 2005. Конституционният съдия като субективен регулатор на държавата, Разум, бр. 2. София.
- Хабермас, Ю. 2011. За Конституцията на Европа. Опит. Критика и хуманизъм. София.
- Massias., J-P. 1999. Droit constitutionnel des Etats de l'Europe de l'Est. PUF.
- Pactet., P. 2001. Institutions politiques. Droit constitutionnel. Armand Collin.
- Cane, P. 1998. The Constitutional and Legal Framework of Policy-Making, in the Golden Metwand and the Crooked Cord. Oxford Scholarship Online.
- Galligan, D., Versteeg, M. (editors) 2013. Social and Political Foundations of Constitutions. Cambridge University Press.
- Ginsburg, T. 2012. Comparative Constitutional Design, University of Chicago School of Law.

Допълнителна:

- Meunier, J. Les decisions du Conseil Constitutionnel et le jeu politique.
- Acquerman, B. 1989. Constitutional Politics/Constitutional Law. Yale Law Journal. Volume 99, Number 3.
- Strauss, D., 2010. The Living Constitution. Oxford University Press.
- Alec Stone Sweet. 2000. Governing with Judges. Oxford University Press.

Септември 2017 г.

Съставил: Рада Смедовска-Тонева